

RAAD VAN STATE, AFDELING ADMINISTRATIE.

A R R E S T

**nr. 99.303 van 1 oktober 2001
in de zaak A. 78.331/IX-1139.**

In zake : Luc WYFFELS,
 die woonplaats kiest bij
 advocaat H. SCHYVENS,
 kantoor houdende te ANTWERPEN,
 Sint-Jozefstraat 43

tegen :

de Belgische Staat, vertegenwoordigd door :

1. de minister van Justitie,
2. de Nederlandstalige Examencommissie van het Wervingscollege der Magistraten,
die woonplaats kiezen bij
advocaat P. PEETERS,
kantoor houdende te BRUSSEL,
Brederodestraat 13.

D E R A A D V A N S T A T E, IXe K A M E R,

Gezien het verzoekschrift dat Luc WYFFELS op 20 april 1998 heeft ingediend om de nietigverklaring te vorderen van de beslissing van 31 januari 1998 waarbij de Nederlandstalige examencommissie van het Wervingscollege der Magistraten oordeelt dat verzoeker niet geslaagd is voor de schriftelijke proef van het examen inzake beroepsbekwaamheid voor magistraten;

Gelet op het arrest nr. 75.855 van 22 september 1998 waarbij de vordering tot schorsing van de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing wordt verworpen;

Gezien het verzoek tot voortzetting van de rechtspleging ingediend op 5 november 1998 door verzoeker;

Gezien de regelmatig gewisselde memories van antwoord en van wederantwoord;

Gezien het verslag opgemaakt door auditeur-generaal M. ROELANDT;

Gelet op de beschikking van 27 oktober 2000 die de neerlegging ter griffie van het verslag en van het dossier gelast;

Gelet op de kennisgeving van het verslag aan partijen en gezien het verzoek tot voortzetting van de rechtspleging van verzoeker en de regelmatig gewisselde laatste memories;

Gelet op de beschikking van 7 mei 2001 waarbij de terechtzitting bepaald wordt op 18 juni 2001;

Gehoord het verslag van kamervoorzitter J. DE BRABANDERE;

Gehoord de opmerkingen van advocaat H. SCHYVENS, die verschijnt voor verzoeker, en van advocaat P. PEETERS, die verschijnt voor de verwerende partij;

Gehoord het advies van auditeur-generaal M. ROELANDT;

Gelet op titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973;

1. Over de gegevens van de zaak.

Overwegende dat de gegevens van de zaak kunnen worden samengevat als volgt :

1.1. Verzoeker is advocaat sedert 1 juli 1986.

1.2. Luidens artikel 259bis, § 4, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek wordt het examen inzake beroepsbekwaamheid ten minste eenmaal per jaar georganiseerd.

1.3. Op 11 december 1997 neemt verzoeker deel aan de schriftelijke proef van het examen inzake beroepsbekwaamheid.

1.4. Op 31 januari 1998 beslist de Nederlandstalige examencommissie ten aanzien van verzoeker met betrekking tot de beide schriftelijke onderdelen van

het examen, namelijk de verhandeling en de gerechtelijke beslissing, dat hij niet geslaagd is en dit op grond van volgende motivering : "De verhandeling is een niets-zeggend betoog. De kandidaat stelt geen oplossingen voor en beschikt klaarblijkelijk over weinig juridisch en maatschappelijk inzicht in de gestelde problematiek." en "Het vonnis is verward en rommelig opgebouwd en bevat tal van niet terzake dienende overwegingen".

Verzoeker behaalt op de verhandeling 11,55 punten op 20, en voor het vonnis 10,33 punten op 20.

1.5. Bij aangetekende brief van 16 februari 1998 wordt aan verzoeker gemeld dat hij geen 60 % der punten behaalde op de beide schriftelijke proeven, dat hij bijgevolg niet geslaagd is en dat hij een beroep tot nietigverklaring kan indienen bij de Raad van State.

1.6. Verzoeker ontvangt deze brief op 18 februari 1998 en vraagt bij brief van dezelfde dag mededeling van de motivering van de beslissing van de examencommissie.

1.7. Op 2 maart 1998 wordt hem een afschrift gezonden van de motivering opgesteld tijdens de deliberatie van 31 januari 1998.

2. Over de ontvankelijkheid van het beroep.

2.1. Overwegende dat in het auditorsverslag wordt geconcludeerd dat ingevolge de inwerkingtreding op 2 augustus 2000 van het nieuwe artikel 259bis-10 van het Gerechtelijk Wetboek, ingevoegd door de wet van 22 december 1998, de Nederlandstalige examencommissie van het Wervingscollege opgehouden heeft te bestaan en het wervingsexamen voortaan wordt ingericht door de benoemingscommissies van de Hoge Raad voor de Justitie en dat aldus, indien de bestreden beslissing nietig verklaard zou worden, de voormalige Nederlandstalige examencommissie niet meer tot een nieuwe beoordeling van verzoekers schriftelijk examen zal kunnen overgaan en, in voorkomend geval, hem een mondelinge examenproef kan afnemen, daar de wet zelf zulks verhindert; dat een andere grond van niet-ontvankelijkheid wordt ontwaard in het feit dat verzoeker het eindpunt van de complexe rechtshandeling waarvan het examen deel uitmaakt, te weten de benoeming van geslaagde kandidaten, niet heeft aangevochten; dat ten slotte wordt

opgemerkt dat de examens voor toegang tot de magistratuur jaarlijks worden georganiseerd en verzoeker inmiddels nieuwe kansen heeft gekregen, waarvan het de vraag is of hij deze heeft benut; dat met toepassing van artikel 24, tweede lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State het auditoraatsverslag beperkt wordt tot die ambtshalve opgeworpen excepties van niet-ontvankelijkheid;

2.2. Overwegende dat ingeval het auditoraatsverslag beperkt is tot het middel van niet-ontvankelijkheid of tot het middel ten gronde dat de oplossing van het geschil mogelijk maakt, luidens de tweede volzin van de zo-even aangehaalde bepaling, toegevoegd bij de wet van 4 augustus 1996, bij wege van arrest uitspraak wordt gedaan over de conclusies van dat verslag;

2.3. Overwegende dat verzoeker in zijn laatste memorie betwist dat de rechtsopvolger van de Nederlandstalige examencommissie van het Wervingscollege, de bevoegde benoemingscommissies van de Hoge Raad voor de Justitie, niet in staat zou zijn om hem het betwiste schriftelijk examen opnieuw te laten afleggen; dat hij betoogt dat louter de wijziging van de regels die de bevoegdheid vaststellen van de organen van de overheid, niet volstaat opdat een burger die belang heeft bij de vernietiging van een handeling van een overheidsorgaan, dat belang noodzakelijk en zonder meer verliest, los van de vraag of de bevoegdheid die tevoren door het ene orgaan van de overheid werd uitgeoefend, thans niet door een ander orgaan dient te worden uitgeoefend, welk laatstbedoelde orgaan dan de rechtsopvolger is van het eerstbedoelde orgaan van de overheid; dat volgens hem een partij die op ontvankelijke wijze een beroep tot vernietiging instelt bij de Raad van State, dat belang naderhand enkel dan kan verliezen als zij zelf een handeling stelt die van aard is haar dat belang te ontnemen en dat, overigens, een partij die op ontvankelijke wijze een verzoek tot vernietiging heeft ingediend, een rechtmatig belang behoudt bij de behandeling van dit verzoek, minstens wat de uitspraak over de kosten aangaat; dat wat betreft de opwerping dat hij de benoemingen niet heeft aangevochten, verzoeker stelt dat het ter zake niet om een complexe rechtshandeling gaat, dat het getuigschrift van beroepsbekwaamheid geen recht op een benoeming inhoudt en dat het examen niet vergelijkend is; dat hij, wat betreft de kwestie of hij zijn belang behoudt na meermaals in de mogelijkheid te zijn gesteld om het examen opnieuw af te leggen, betoogt dat hij aan alle naderhand uitgeschreven examens inzake beroepsbekwaamheid heeft deelgenomen doch geen gunstige uitslag verwierf en dat zulks hem niet het belang ontnemt om de beslissing van de examencommissie betreffende de schriftelijke proef van de examensessie 1997-1998 te bestrijden daar,

mocht hij voor die proef geslaagd verklaard zijn, hij nu reeds de gelegenheid zou hebben gehad om deel te nemen aan de mondelinge proef;

2.4. Overwegende dat de verwerende partij daarop repliceert dat door de oprichting van de Hoge Raad voor de Justitie de wetgever een duidelijke cesuur heeft willen aanbrengen en thans de benoemingscommissies van de Hoge Raad voor de Justitie bevoegd zijn voor de organisatie van het examen inzake beroepsbekwaamheid; dat volgens haar de benoemingscommissie van het Nederlandstalig college van de Hoge Raad niet zonder meer beschouwd kan worden als de rechtsopvolger van de Nederlandstalige examencommissie van het Wervingscollege: vooreerst is de samenstelling van de benoemingscommissie verschillend van die van de examencommissie van het Wervingscollege, vervolgens bereiden de verenigde benoemingscommissies van de Hoge Raad het examenprogramma voor en kan bezwaarlijk worden verwacht dat de Nederlandstalige benoemingscommissie verzoeker beoordeelt voor wat de zittijd 1997-1998 betreft, aangezien voor deze zittijd het programma werd vastgesteld door het Wervingscollege; dat volgens de verwerende partij verzoeker in wezen beoogt dat zijn juridische kunde opnieuw aan een beoordeling zou worden onderworpen en hij die gelegenheid te baat genomen heeft door deel te nemen aan de zittingen 1998-1999 en 1999-2000 van het examen inzake beroepsbekwaamheid, met telkens ongunstige resultaten, welke hij heeft nagelaten bij de Raad van State aan te vechten; dat de verwerende partij de stelling van het auditoraatsverslag omtrent de complexe rechtshandeling bijvalt, zonder de argumentatie van verzoeker ter zake te weerleggen; dat de verwerende partij in ondergeschikte orde betoogt dat de Raad van State niet bevoegd is om "te zeggen" dat het aan de benoemingscommissie van het Nederlandstalig college van de Hoge Raad voor de Justitie toekomt om de beoordeling van verzoeker over te doen;

2.5.1. Overwegende dat verzoeker moet worden bijgevalen in zoverre hij stelt dat het feit dat hij intussen nieuwe kansen heeft gekregen om te slagen voor het examen inzake beroepsbekwaamheid, zijn belang niet doet verdwijnen, daar in geval van vernietiging door de Raad van State van zijn ongunstige beoordeling op de schriftelijke proef, deze beoordeling zal moeten worden overgedaan, rekening houdende met het gezag van gewijsde van het vernietigingsarrest, en zulks alsdan kan leiden tot een beslissing om hem geslaagd te verklaren, waardoor hij toegelaten wordt tot de mondelinge proef;

2.5.2. Overwegende echter dat dit belang voor verzoeker enkel nog een reële inhoud heeft indien, vooreerst, hij ingevolge een nietigverklaring van de bestreden handeling opnieuw op de schriftelijke proef kan worden beoordeeld door ofwel de vroegere, inmiddels opgeheven Nederlandstalige examencommissie, ofwel door een beoordelingscommissie opgericht overeenkomstig de nieuwe wettelijke regeling, vervolgens, hij op grond van een eventueel gunstige beoordeling op dat onderdeel, kan worden toegelaten tot de mondelinge proef, af te leggen overeenkomstig de oude dan wel de nieuwe wettelijke regeling; dat met andere woorden de vraag rijst in hoeverre de oude dan wel de nieuwe wettelijke regeling thans nog kunnen of mogen worden toegepast en hoe zij eventueel met elkaar gecombineerd kunnen worden;

2.5.3. Overwegende dat ook na de inwerkingtreding van de wet van 22 december 1998 het systeem van examens inzake beroepsbekwaamheid en vergelijkende toelatingsexamens voor de gerechtelijke stage is blijven bestaan en die examens "zijn bedoeld om de voor de uitoefening van het ambt noodzakelijke maturiteit en verstandelijke bekwaamheid te beoordelen"(oud artikel 259bis, § 4, a, derde lid, respectievelijk nieuw artikel 259bis-9, § 1, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek); dat wat het examen inzake beroepsbekwaamheid betreft ook de geldigheidsduur van de uitslag gedurende zeven jaar ongewijzigd is gebleven (ibid. artikel 259bis, § 6, respectievelijk artikel 259bis-9, § 1, derde lid); dat de voornaamste verschilpunten tussen de oude en de nieuwe regeling met betrekking tot het examen inzake het bewijs van de beroepsbekwaamheid de volgende zijn:

- vóór de wet van 22 december 1998 werden de examens inzake beroepsbekwaamheid afgenomen door de Nederlandstalige en Franstalige examencommissies van het Wervingscollege der Magistraten; die colleges bestonden elk uit elf leden waarvan vijf magistraten -te weten drie van de zetel en twee van het openbaar ministerie-, drie hoogleraren en drie advocaten (oud artikel 259bis, § 1, van het Gerechtelijk Wetboek) door de Senaat benoemd met twee derde meerderheid (ibid., § 3); het Wervingscollege stelde de examenprogramma's inzake beroepsbekwaamheid op, te bekrachtigen bij ministerieel besluit (ibid., § 4, a, eerste lid) en de examencommissies organiseerden het examen (ibid., § 5);

- na de wet van 22 december 1998 worden de examens inzake beroepsbekwaamheid georganiseerd door de benoemingscommissies van de Hoge Raad voor de Justitie (nieuw artikel 259bis-10, § 1, 2°, van het Gerechtelijk Wetboek); elke benoemingscommissie bestaat uit veertien leden, waarvan de helft magistraten en de helft niet-magistraten, aangesteld in zijn midden door ieder -Nederlandstalig en Franstalig-

college van de Hoge Raad voor de Justitie (ibid., artikel 259bis-8); de leden-magistraten van de Hoge Raad voor de Justitie -er is een ventilatie over bepaalde categorieën- zijn verkozen door hun collega's, de niet-magistraten -ten minste vier advocaten, drie hoogleraren en vier ervaren niet-juristen- worden aangewezen door de Senaat met twee derde meerderheid (ibid., artikel 259bis-2); de verenigde benoemingscommissies bereiden de examenprogramma's inzake beroepsbekwaamheid voor die dan goedgekeurd worden door de algemene vergadering van de Hoge Raad en bekrachtigd worden door de minister (ibid. artikel 259bis-9); de benoemingscommissies organiseren het examen (ibid. artikel 259bis-10, § 1, 2°);

2.5.4. Overwegende dat uit wat voorafgaat bezwaarlijk kan worden afgeleid dat de wetgever bewust een "cesuur" gewild heeft; dat het principe en de doelstellingen van het examen inzake beroepsbekwaamheid, zomede de geldigheidsduur van zijn uitslag, ongewijzigd zijn gebleven; dat de samenstelling van de examencommissies principieel gelijklopend is, enkel de invloed van de magistraten daarin, die niet meer door de Senaat worden benoemd, enigszins wordt versterkt en die van de juristen niet-magistraten wordt afgezwakt; dat ook wat de examenprogramma's betreft er in de praktijk een continuïteit is: het omvat een mondeling en een schriftelijk gedeelte, telkens bestaande uit twee onderdelen, waarbij vastgesteld wordt dat de examenprogramma's goedgekeurd bij ministeriële besluiten van 13 oktober 1993 respectievelijk 28 september 2000 vrijwel identiek zijn;

2.5.5. Overwegende dat de wet van 22 december 1998 wat de betrokken aangelegenheid betreft geen overgangsbepalingen bevat; dat het beginsel volgens hetwelk bevoegdheids- en procedureregels onmiddellijk van toepassing zijn derhalve geldt; dat dit beginsel echter niet uitsluit dat, om rechtsherstel te verlenen in uitvoering van een annulatiearrest van de Raad van State, de vroegere regeling nog eens wordt toegepast indien zulks noodzakelijk en mogelijk is; dat aldus de examencommissie in haar oude samenstelling kan bijeenkomen om, rekening houdende met het gezag van gewijsde van het annulatiearrest, de schriftelijke proef van verzoeker opnieuw te beoordelen; dat zelfs niet uitgesloten kan worden geacht dat die taak wordt vervuld door het benoemingscollege van de Hoge Raad voor de Justitie, gelet op de verregaand gelijklopende samenstelling en opdracht van dat college met de examencommissie van het voormalige Wervingscollege; dat de verwerende partij in voorkomend geval zelf zal moeten oordelen op welke wijze zij rechtsherstel verleent, doch de Raad van State daarop toezicht zal kunnen uitoefenen; dat alleszins niet kan worden geredeneerd dat, als het de Raad van State

niet zou toekomen richtlijnen te geven omtrent de wijze waarop zijn arresten moeten worden uitgevoerd, dan maar geen rechtsherstel moet worden verleend en de verzoeker louter daarom elk belang wordt ontzegd; dat, indien verzoeker aldus geslaagd zou worden verklaard voor de schriftelijke proef, evenmin kan worden ingezien waarom hij overeenkomstig de nieuwe procedureregels -te weten: beoordeling door de Nederlandstalige benoemingscommissie van de Hoge Raad voor de Justitie en overeenkomstig het huidige examenprogramma- de mondelinge proef niet zou kunnen afleggen, nog daargelaten de vraag in hoeverre ook daarbij de vroegere regeling niet kan worden toegepast;

2.5.6. Overwegende dat de opwerping van de verwerende partij als zou verzoekers belang verloren gegaan zijn omdat hij de examenuitslag en de benoeming van de geslaagde kandidaten niet heeft aangevochten niet opgaat om de door verzoeker in zijn laatste memorie uiteengezette redenen: het examen inzake beroepsbekwaamheid is niet voorbereidend ten aanzien van bepaalde benoemingen en het heeft zelfs geen vergelijkend karakter,

B E S L U I T :

Artikel 1.

De debatten worden heropend.

Artikel 2.

Het door de Auditeur-generaal aan te stellen lid van het Auditoraat wordt ermede belast de zaak volledig af te doen.

Artikel 3.

De kosten worden voorbehouden.

Aldus te Brussel uitgesproken in openbare terechtzitting, op een oktober 2000 en een, door de IXe kamer, die was samengesteld uit :

de HH.	J. DE BRABANDERE,	kamervoorzitter,
	L. HELLIN,	staatsraad,
	A. VANDENDRIESSCHE,	staatsraad,
Mevr.	S. VAN AELST,	griffier.

De griffier,

De voorzitter,

S. VAN AELST.

J. DE BRABANDERE.